

Boekbespreking

D. F. Malherbe: **Kind van die sonde**;
Nasionale Boekhandel, 1959; prys: 13/6.

Kind van die sonde heet hierdie jongste werk van D. F. Malherbe, maar as jy dit klaar gelees het, vra jy jou af of dit nie maar 'n „advertensietitel” vir die moderne leerspubliek is nie. Wel is die lamheid van hierdie kind — deur die vader gesien as die gevolg van sy sonde — en die pogings tot en gebede vir sy herstel 'n belangrike motief, maar die alles uitsluitende of, liever, die alles daarop saamtrekkende motief is dit nie. Daar kom so baie by wat niks daarmee te doen het nie: die dood van Sarel en die dorp toe trek van Hanna; Kobus se direksievergaderings; die verskuiwing van die Kôsas en hulle rusies met die bruinmense; die weggaan van Jones nadat Jan reeds met hom gebreek het; Jack se storie van die spookskip. Ja, die hele skuldgevoel van Kobus voel dikwels as van buite aangebring, is nie noodwendig en organies met sy wese verweef nie.

'n Interessante motief is dit wel: die sonde van die vader, die geloof en ongeloof, gebedsgenesing en verwante motiewe en karakters wat die verskillende pole belig.

Maar die karakterbeligting steun ook nie hierdie hoofmotief ten volle nie. Die „kind van die sonde”, die verlamde, twaalfjarige Boet, is 'n vae, selfs onbelangrike karakter. Hooffiguur is die „sondaar”, Kobus, wat eintlik geen ontwikkeling bo Tys Theron van Die meulenaar toon nie en ook in sy daaglikse bedrywighede as boer en voorsitter van 'n direksie en prettige vriend nie juis die indruk van 'n skuldbeladene wek nie — behalwe in sy ele, aan-

vanklik obskure, verwysings daarna. 'n Veel lewender en dinamieser karakter met sterker epiese moontlikhede is sy seun Jan, met sy geloofstwyfel — 'n twyfel wat eintlik ook „agter die skerms” opgelos word, — en in 'n mate Jones, met sy openlike spot met die geloof. Tog eindig Jones weinig bo 'n tipiese romanskurk. Malherbe se so bekende romantiese figure ontbreek ook nie: Jack en die skoenmaker en selfs Rita, die mooi Italiaanse, Roomse vroujie van Jan.

Die dialoog was nooit die krag van Malherbe se romans nie: dit was maar altyd òf die taal van Malherbe self òf vol allerlei maniërismes, reeds vanaf Hans-die-Skipper se „Meester kan nooit dink nie” en, nog vroeër, Piet Mens se „mensig”. Dit was selde werklik beeldend en dramaties en natuurlik en, daardeur, 'n sterk steun vir die epiek. In hierdie roman word ons tog af en toe verras deur 'n brokkie spontane dialoog, soos Hanna se: „In plaas van dankbaar te wees vir wat jy ontvang het, sal jy nou murmureer. . . Is jy so belangrik dat die Liewen Heertjie wind en weer net vir jou moet laat pas?” Of Kobus se woorde aan Toop: „Toop, die lewe jaag 'n mens in die noute, so nou dat jy nie agtertoe of vorentoe kan nie en dat g'n mens jou kan help nie”. (Vgl. dit met sy woorde teenoor dieselfde bediende: „Toop, jou oog moet wees soos die son; elke turksnael en kweekstoeltjie moet uit! Skoon — skoon! 'n Mens moet respek hê vir die stok, respek vir elke ding, soos vir jou vrou of kind, want alles is ons gegee om te versorg met liefde” — geen wonder dat Toop

hierop reageer nie: „Ai, die baas!“). Ook Berta se stil vraag na hulle gesprek met Jan oor die godsdienst: „Hoe het ons die genade gekry om so met Jan te handel?“ (dit klink amper na M.E.R.!); die gesprek van Jan en Jones (63); skitterend is die verontwaardigde Toop se berisping van sy seun: „Die Here het jou gered uit die dood. Doors, en nou dat jy gesond is, gaan jy wragtag weer dieselfde ding doen!“ (91), en Piet se onberoulike kommentaar hierop: „Ons het darem daardie skeeloog se ete en drinke breekgeslaan“ (92).

Twéé dinge waarin Malherbe altyd uitgemunt het, is die milieu-tekening en sy styl insoverre dit die objektiewe, statiese beelding van die milieu raak. Selde het hy 'n dinamiese gebeure sterk herskep. Wat in hierdie roman aangenaam aandoen — en daarin lê vir my die wins daarvan —, is dat Malherbe ten opsigte hiervan aanmerklik versober het. Wel is die liriese ook hier nog af en toe aanwesig (bv. bl. 18;

„Sarel is soos 'n kaptein . . . sonnige vakke“), maar, algemeen gesproke, is dit veel meer beheers as in sy vroeëre werke. Daar is wel plekke waar 'n mens jou afvra: Is dit nou epiek of beelding? — soos op bl. 22, waar 'n hele betoog oor Sarel se ongeduld oor die reën afgesluit word met: „Dosyne male deur die huis om na alle kante die windrigting dop te hou, vermoeid van innerlike geworstel, vergeefse hoop en wense, besluit hy amper versoen om maar te laat reën“!! Of jy vra jou ook af hoe 'n „groen grassprietjie omhoog waggel“ (83). Maar daarteenoor ook verrassings van geslaagde beelding en styl, bv. aan die begin van hfst. XII (bl. 66 en veral 67), die beskrywing van die landskap soos Lilly dit sien (119) of die beheerste liriek van die begin van hfst. XVII.

Sonder sy eie vreugdes is hierdie werk nie.

H.V.